

Da. 146

7) Sententia

212j-5j

PK

3

T H. B E Z A E
A D R E P E T I T A S
I A C O B I A N D R E Æ
& Nicolai Selnecceri
calumnias re-
sponſio.

A D O M N E S E C C L E S I A S
*ſanctum Dei Euangelium in Auguſtana
confeſſione profeſſas.*

1. Cor. 3. 13. Cuiusque opus manifeſtum fiet.
Dies enim declarabit.

G E N E V Æ,
A P V D E V S T A T H I V M V I G N O N.
c l o . I o . L X X V I I I .

THE B E Z A E

A F R I P P E T I A S

I A C O B I A N D R E

& N I C H O L A I S C H E I D T

C O M M I S S I O N E R S

I N L O N D O N

A D O M N I A E C C L E S I A S

I A C O B I A N D R E

C O M M I S S I O N E R S

I N L O N D O N

A D O M N I A E C C L E S I A S

I A C O B I A N D R E

C O M M I S S I O N E R S

I N L O N D O N

A D O M N I A E C C L E S I A S

I A C O B I A N D R E

C O M M I S S I O N E R S

I N L O N D O N

A D O M N I A E C C L E S I A S

I A C O B I A N D R E

C O M M I S S I O N E R S

I N L O N D O N

A D O M N I A E C C L E S I A S

OMNIBVS SANCTVM DEI

Euangelium in Augustana cōfessione amplexis, Theodorus Beza Gratiam & pacem à Domino.

I VRE an iniuria, temeritate an necessitate, ego homunculus grauiſſimorū criminū, corruptarū videlicet tabularum, blasphemix atq. adeò impietatis accusatus, augustissimū orbis terrarū cœtū audeā cōpellare, æquū est vt ex re ipsa iudiciū fiat. Res autē sic habet. Ann⁹ agitur circiter septimus ex quo Nicolaus Selneccerus subscriptoribus Ienensibus quibusdam Theologis, istam mihi non *sinlw* apud vllum iudicē, sed *negra sinlw* scripsit, nulla quidem à me iniuria prouocatus, sed occasione ex eo Actorum Apostolicorū loco arrepta, in quo hæc Petri verba δὲν, videlicet Χριστὸν, δὲ τὸν ἑταῖρον δὲ ξάδαι, Latinè multis antè annis sum interpretatus, *Quem oportet calo capi*. Accusationi
A. ij.

autem suæ illud prætexuit, quòd verbū
CAP I eorum sententiam confirmare vi-
deatur qui carnem Christi ex quo in cœ-
los ascendit, affirmant à terris abesse & ad
extremum vsque diem abfuturam: quū
ipsi contrā sic velint significari Christum
accepisse cœlos, id est, in cælestem illam
gloriam fuisse receptum, quam ipsi po-
stea multipliciter quidem, &, quanuis re-
pugnanter, eò tamen concurrētibus sen-
tentiis interpretantur vt hoc substernant
realis in terris carnis Christi præsentiae
fundamētum. Ego non equidē vt meam
vnius existimationem tuerer (quam absit
vt Ecclesię paci anteponam) sed vt sen-
tentiam quam veluti Dei verbo consen-
taneam & totius antiquitatis testimonio
comprobatam omnes harum partiū Ec-
clesiæ sequūtur, ab omni probro assererē,
ac præsertim Geneuensem hanc Eccle-
siam in qua mihi quoque Dominus sa-
cri ministerij functionem delegauit ab o-
mni hereseos nota vindicarem, ita Sel-
neccero respondi vt & veram esse meam
illā Latinā versionem ex Græcæ linguæ v-
su & antiquis scriptorib. ostendisse mihi
videar, & ipsius sententiæ veram exposi-
tionem ex Dei verbo & orthodoxorum
pa-

Patrum verbis liquidò demonstrasse. Hæc autem mea responsio sitne asperis an moderatis verbis scripta, quamvis multis conuiciis ab eo essem affectus, penes quemvis iudicium esto qui tum accusationem tum responsum illud meum perlegerit. At illo contrà responso Selneccerus ita est commotus vt accusationem vel damnationem potius vererem non contentus renouasse, alias etiam calumnias, easque grauissimas adiecerit & conuiciorum plaustris me penè obruerit: quod an verè querar, minimè recusò rursum quin ex ipsius libello meaque vicissim defensione Illustrissimi ac potentissimi Saxonie ducis Electoris Augusti Celsitudini dicatæ cognoscatur. Putaui enim me nullum magis idoneum iudicem posse aduersario meo ferre quàm illum ipsum religiosissimum Principem ad cuius quodammodo tribunal mihi dies ab illo dicta videbatur. Quid plura? tertià aduersus me criminationem scripsit Selneccerus, qua nescio an quidquam virulentius in quemquā dici possit, cui tertia est à me Apologia opposita, qua sic studui obiecta mihi crimina repellere, vt quàm multis contrà erroribus scateret dogma

A. liij.

quod tuebatur, ostendere sim conatus:
Extant autem & illius scripta quibus me
prior laceſſiuit, & defenſiones etiam meę,
de quibus cauſam reddere in omni legi-
timo Eccleſiarum conſeſſu ſum paratus.
Ecce verò quum iſtis certaminibus me
defunctum putarem, & ipſe mihi ſilen-
tiū indixiſſem, nouus libellus prodiit om-
nium maledicentiſſimus, ſed Germani-
cè ſcriptus: credo vt quid hoc rei eſſet
vel nunquam vel ſerò ſaltem intelligerē.
Et ita ſanè euenit. ſiquidem biennium &
amplius præteſiit antequam de hoc libro
quicquam audirem, quòd ad nos impor-
tari libri peregrino idiomate ſcripti rarò
conſueuerint. Eum ergo tandem nactus
ab amico quodam meo Gallicè conuer-
ſum (quo etiam tempore quandam Iaco-
bi Andreæ orationem accepi, in qua no-
minatim quoq. tanquam carnifex aliquis
proſcindor) diſſimulari hanc còtumeli-
am non poſſe credidi, quā ſic priuatim lēdor
vt ſit tamē mihi maxima ex parte cum
harū partium Eccleſiis hæc exprobratio
communis. Et ſi enim illarum non eſt præ-
ſtare ſi quid à me aliter quàm decuit aut
dictum eſt aut ſcriptum: quum tamen hīc
præcipuè de doctrine capitibus quæra-
tur quam ego priuatam nullam vnquam

habui aut ab Heluetica nostra cōfessione
dissentaneam, verbo quidem petitur Be-
za, re ipsa verò Helueticę confessionis Ec-
clesiæ hereseos & impietatis accusantur.
Sed his quidē patrōnōs minimē defutu-
ros arbitror. Ego, verò interea neq. verita-
tis neque huius ministerij mei defensio-
nem deserere bona conscientia potui: &
quum eo me nomine precipuē grauari ap-
ud plerosque norim quod Augustanę
confessionis hostem esse me isti declami-
tent, credidi vix vlla ratione melius inno-
centiam hac in re meam probari pos-
se quàm si ad eos ipsos de quorum con-
temptu accusor, ultro prouocarem, nul-
lam eorum legitimam cognitionem re-
cusaturus. Agam autem in primis de ac-
cusatione quam aduersum me Iacobus
Andreas in illa sua præclara oratione Li-
psię habita instituit. Summa accusationis
est, *Sacramentarium spiritum in Beza Cal-
uiniano classicum ad opprimendos recte sen-
tientes doctores canere.* Ad huius crimina-
tionis probationem fingit me rogatum
de blasphemia Neuseri & Syluani, quo
supplicio afficiendum putem blasphemū
relapscentem qui errore deceptus se non
blasphemum esse, sed Deum honorare af-
A.iiij.

firmet, his verbis respondisse: *Si verè respiciunt, quod sanè velim, quid illis fuerit accommodatius capitis supplicio, quo cauebitur, ne, ut isti factitare solent qui non ignorantia, sed sola improbitate & obdurata malitia in tantis rebus ultro peccant, mox ad vomitum redeant, vel seipsis deteriores euadant?*

Agnosco mea verba. Sed audite, quæso, cuncti, & spectate ecquæ maior sit cuiquam imposita calumnia. Primùm quod Andreas ait ex me fuisse quæsitum, prorsus commentitium est, imò ne quæri quidem potuit. Nec enim illi duntaxat erroris, aut etiam blasphemiae alicuius arguebantur in quam induci quispiam possit ex falsa scripturæ interpretatione, sed quæ apertè Christum negarent, Apostolica scripta ludibrio haberent. quid amplius? quod Mahumetis de Deo sententiam apertè amplecterentur, & de Turcismo in Germaniam inducendo consilia cepissent: quorum scelerum non ultro neque confessione, sed scriptis & testibus conuicti tenebantur. De his igitur ab amico priuatim rogatus quid mihi videretur, non hæc tantùm respondi quæ expressit Andreas, sed hæc quoque ab ipso dissimulata: quæ in re viderit annon falsi

falsi crimine teneatur. Hęc, inquā, in primis respondi, quę meus accusator in media summorum virorum corona, sua quadam fide reticuit: *Non agitur de eo argumēto de quo inter Christianos pastores ambigi potuerit* (Pastores enim erāt isti, nec simplici ter Christiani) *nec de simplici errore, sed de ea blasphemia queritur qua nullā magis horrendam ne Satan quidem ipse possit euomere. Sanē verō, demus istos verē resipiscere* (quod ego quidem non magis credo, nisi alia signa apparuerint, quā bonos volare) *quid tum? Ista blasphemia in filium Dei, ista in totum Christianismum coniuratio cum Mahumete, ista tot mendaciis, tot periuriis cumulata improbitas, capitis supplicium non meretur? & quid non putas nobis exprobraturos aduersarios, si eiusmodi reis parcatur?*

Hęc, inquā, ego nō de iis qui per errorem in aliquo peccassent, & qui factum deprecarentur, sed de falsis pastorib. qui à Christo ad Mahumetē aperte defecerant, qui voce & scriptis Christo maledixerāt, qui aduersus Christianitatem omnem coniurarent, qui suam impietatem scriptis quoque prodiderant, qui nonnullos seduxerant, qui deniq. in ipsis vinculis vix tandem conuicti Christo maledi-

xerant, scripsisse me & suasisse fateor. Quod si crudelitatis esse putas, magistratum hortari ut gladium aduersus talis apostasie & generalis blasphemie legitime conuictos stringat, an non tu potius aduersus Deum longe seuerioris legis auctorem sentis? quod si forte legem illam abolitam esse responderis, præterquam quod errorem errore cumulaueris (sunt enim ita Iudaicę politię leges abolitę, ut quę perpetua & vniuersali æquita- tis regula nituntur, valere perpetuo & v- bique oporteat) an tu is es cui Christia- norum Imperatorum leges de istis crimi- nibus latas ut sequas & crudeles abrogan- ti fides habeatur? Obsecro, qui lætæ Il- lustriissimi Principis dignitatis, parricidij aut alterius eiusmodi capitalissimi crimi- nis reum peractum, si modò resipiscere se dicat, pœnę eximendum censet, num di- gnus est qui audiatur? Magistratus au- tem à quibus Anabaptistici nonnulli fu- rores ultore etiam gladio puniuntur, num tu Andrea audebis crudelitatis accusare? & ista scilicet quorū Neuserus & Sylua- nus conuicti fuerant, illis inferiora cen- senda sunt, siue Dei ipsius Maiestatem, si- ue reip. damnū spectes. Age verò specte-
mus

mus rei ipsius exitum, vt de meo confilio non ex aduersarij mei criminatione sed ex ipsa veritate statuatur. Neuserus dum iudicium ipsius differtur; resipiscētiā, mortis metu, simulans, aufugit ex vinculis, alicuius fortassis opera qui de isto facto non aliter quā meus hic criminātor sentiret. Inde ad Turcā deficit sicut antea constituerat, circumcīsus Mahumetissimum profitetur, aduersus sanctum Iohannis Euangelium librum etiā scribere incipit, quod ex literis ipsiusmet manu Constantinopoli scriptis cognoui: ac tandem denique, sicuti fama est, vt Iscariotā illum aut, si mauis, Iulianū omni ex parte imitaretur, mortem sibi conciscit. Syhuanus contrā ad iustum supplicium productus, aut si verē resipuit feliciter est mortuus, aut certē neque suam neque aliorum conditionem deteriore effecit. Quod si cum Neusero similiter actum esset, cui dubium est quin & ipsi & aliis melius fuisset consultum? Hęc igitur mei non sanguinarij vel crudelis, sed recti & sani consilij ratio tum fuit. Quod si quis fortē roget cur sit à Iacobo Andrea illo præsertim loco ac tempore reprehensum, id quoque detegam necesse

est. Moribundus Brentius Vbiquitatis parens testamentū condidit quo inter cætera Germanos Principes aduersum nos quos Sacramentarios vocat, tanquam illorum ceruicibus imminentes ac veluti humani generis hostes incendit. Huic verò sanguinario spiritui quoniam se fratres nostri Tigurini communem nostræ confessionis defensionem suscipientes, pio moderatōque scripto opposuerunt, malè res hæc habuit Iacobum Andream illius testamenti executorē. Hinc illa aduersum nos instituta criminatio qua illud ipsum crimen quod inficiari non possunt quin scriptis & editis illius testamenti tabulis redarguantur, in me regeret: ea ipsa nimirum conscientia fretus, qua superioribus annis quum Monbelgardensem Ecclesiam dissipaturus in eum Comitatum venisset, ausus est mensæ benedicens, clarissimis multis viris adstantibus, pro voce Germanica *Beza* in extrema Dominica oratione *Beza* nomen substituere. Quod utinam intra verba constitisset hæc calumnia, & Iacobus Andreas Vbiquitatis nō iam Apostolus, sed planè Papa, classicum duntaxat eccinisset. Quod si quid etiam hîc à me
pec-

peccatum esset, quorsum id ad Calvinū cui nunc iste iam pridem mortuo maledicit, quem viuum præceptorem suum, gratus scilicet tū Caluini tū Philippi discipulus, appellabat: Sed de his fortasse plus satis, vt omnes norint quo iure nobis ille homicidij spiritum tribuat, & quo pudore in tanto hominum cœtu sit ausus Pauli errorem per ignorantiam in Christum peccantis cum illorum teterimorum hominum affectata impietate comparare, beatūque illum dicere qui Bezæ gladium effugerit, immemor nimirum illū ipsum Paulum scripsisse, Siquis non amat Christum Iesum, sit anathema, Maranatha.

Accedo ad aliam mihi quoque peculiare criminationem, cuius auctor est alter in me declamator Iacobo Andrea succinens Selneccerus. Scripsi aduersus Monachum pertinacissimum transubstantiationis ac Missæ defensorem, & omnium qui hodie viuunt maledicentissimum sophistam Claudium de Xaintes Ebroicensem hodie pseudoepiscopum, apologias duas: in quarum posteriore, vbi disputationem de Cœna Domini planè absolui, variis ipsius calumniis ac in

primis rancidæ illi de meis versiculis criminationi ante triginta annos à me nondum Euangelium professo editis, seorsum his verbis inter cetera respondi: Poeticos meos lusus quum ut res serio dictas & scriptas interpretaris, quis te iudex æquus audiat? Quanam illa est Candida meis versiculis celebrata? vxor mea scilicet, quam illic superis pragnantem commendo, quum vxor mea nunquam etiam cõceperit. Si tam nostra illa reprehendenda sunt, cur ea excudi ac legi, cur manibus teri iubetis, cur publico scripto à me abdicatos fœtus aboleri non sinitis? nempe ut perpetua sit Beza infamia. Hocci-ne verò vos Theologia docet, ut uni cuiquam dedecus concilietis, innumeris hominibus male consultum velle? Item, Scriptum est, inquis, pontifex scortum & vile prostibulum non ducet. Imo non sic scriptum est. Sed quid hoc ad me qui nihil minus quàm pontifex sum, & pontificem nullum esse posse ex Dei verbo didici, quoniam vnicum eternumque pontificem habemus, neque vxorem duxi, cuius pudere possit Ecclesiam, cuius denique honestiora sunt quæ honeste nominari non possunt, quàm rostrum istud caninum siue monasticum, quo tuum istud fursuraceum numen exceptum voras? Quid ad hæc noster

ster Selneccerus? *Quid multis (inquit) verbis opus est ut intelligatur quid de sancta Christi Cæna sentiat Beza? expendantur ipsius verba de sua Candida, quam suis illis turpibus, lubricis & impuris versibus celebravit, dum adhuc in infidelitate haberet quibus quidem verbis aduersus Papistam quendam scripsit sua Candida posteriora & alia nescio qua esse pulchriora & honestiora eorum ore qui verbum Dei sequuti dicunt Christi corpus ore à se recipi in Cæna. Va tibi, impure, fæde, & infamis Diabole, Dominus te castiget.* Hæc ille, de quibus æquos & moderatos omnes homines obtestor ut me æquis animis, sicuti par est, audiât. Primum quod iste rancidam illam calumniam de poeticis illis lusibus millies à me refutatam reponit, bona conscientia id facere non potest. Aut enim à se nunquam lecta damnat, aut quid ad illam accusationem centies responderim ignorare non potest: accusationem verò ex communium aduersariorum scriptis, præterita iustissima & verissima defensione mea, repetere, an sit eius hominis factum qui se zelo tuendæ veritatis accensum profitetur, penes æquum lectorem iudicium esto. Quos autem ego temere, vi-

uens adhuc penè sub magistri ferula, nec-
dum veram religionem amplexus, ama-
torios lusus de Vtopica, ita me benè Deus
amet, Candida, scripsi, transferre ad vxo-
rem meam castam pudicamque foemi-
nam, quicum triginta iam plus minus an-
nos, Dei beneficio, in Ecclesia castè & ho-
nestè vixi, qua tandem fronte ausus es
Selneccere? Quod si vt tu Calvinianum
spiritum nescio quem in ore habere con-
sueuisti, ita mihi in animo esset vicissim
conuiciari, quo tandem cognomento spi-
ritum hunc tuum appellarem? Sed hoc à
me absit. Nolo enim ne in hoc quidem
te imitari, quem non puduit totidem ver-
bis, maxima certè cum Lutheri memo-
riæ infamia, Lutheranismum vocare do-
ctrinam quam de Cœna Domini traditis.
Sed vt propius ad rem accedam, quod e-
go, non in ipsa disputatione de Cœna i-
psa Domini, sed de falsissima impudicitie
nota mihi vxoriquæ meæ inusta differens
scripsi, qua rursus cōscientia, totum hoc
dissimulans, perinde commemorasti ac si
de Cœnæ dogmate ibi ageretur? & quod
à me non in vestrūm quenquam dictum
fuit sed in monachum transsubstantiatio-
nis de qua prius disputaram, defensorem
male-

maledicentissimum, quod non de Cœna Domini sed de Papistica impurissimæ Missæ celebratione, non de sacris symbolis, quæ & ipsa nobiscum agnoscitis, sed de abominando illo panaceo Deo à me scriptum fuisse, superiora, quæ tu idcirco veteratoriè reticuiisti, demonstrant, ad Augustanam confessionem qua fronte, quo pudore, qua denique fide traduxisti? Sed ista tamen fœda sunt, inquires. Esto. Sunt enim, neque à me nisi tu cogeres repeterentur. Sed tamen monasticam illam maledicentiam, & detestabile Missæ idolum fœdus aliis quibuscunque rebus arbirror: & miror tibi quum hæc scriberes, vltimum saltem Lutheri aduersus Papatum scriptum in mentem non venisse, in quo quàm multa fœdiora etiam inuenies, quibus tamen dignum esse Papam omnes cōfitentur? Quod si quam ego reprehensionem in eo mereor quòd iustissimo dolore percitus ista in Monachum impurum canem scripsi, quantò tu grauius peccas qui vt mihi manifestissima cum calumnia inuidiam creares, ista repetere, Illustrissimum Principem & nobilissimum gynæcæum compellans, minime erubuisti? At ego, inquires, sum veniã

B. j.

prius precatus. Imo verò cur Albinum illum imitatus culpam deprecari quàm culpa carere maluisti? Sed benè rem cecidisse spero. Nec enim alteram aut Galli Constantiam, aut Arcadij Eudoxiam, sed Placillam & Pulcheriam alteram natum esse te confido.

Obiicitur mihi & illud quòd non nisi certis conditionibus subscribere me posse Augustanæ confessioni dixi. Hoc dixi, fateor, & adhuc dico. Quod si ita loqui idem est atque hæreticum, veritatis hostem, Diabolum denique esse alterum, quid Illustri Argentinensi reip. & aliis etiam arbitror, fiet, quæ non nisi præscriptis conditionibus in illam cōfessionem consensere? De ipsa verò confessione Augustana quid sentiam anno 1557. coram D. Philippo & clarissimis Germaniæ Theologis, adstante ipso Iacobo Andrea & nostræ declarationi vnà cum aliis subscribente, tum scripto tum voce declaravi, illis vsque adeo fauentibus, quauis in capite de Cœna Domini non planè nos in quibusdam illis assentiri ingenuè fateamur, vt Gallicas etiam Ecclesias quarum nomine tum illuc vnà cum D. Farello sanctæ memoriæ, & Ioanne Budæo,
& Ga-

& Gasp. are Carmelo missus eram, dignas existimarint quarum calamitates Illustriss. Principibus commendarent, ut eorum videlicet intercessione Rex Henricus mitigaretur. Eandem legationē quin quies obij in Germania, nec vnquam repulsam tuli: imo etiam Francfurti iis comitiis quibus Ferdinandus electus est Imperator, Generoso Domino D. Georgio comite Erbacensi petitionem nostram Illustrissimorum Germaniæ Principum Electorum Augustanæ confessionis legatis explicante, benignissimum quoque responsum tuli de procuranda communi Synodi conuocatione, in qua infelix ista controuersia pacificè ex Dei verbo componeretur. Nempe viuebat adhuc Philippus quem isti viuū penè dixerim adorabant, nunc verò mortuum conantur ex hominum memoria delere. Guepingæ mecum Andreas familiarissimè de hac ipsa controuersia loquutus, fratrem me postea non semel appellauit, qui tamē quæ esset Caluini & nostrū omnium sententia tum ex viua ipsius voce, tum ex edito consensu cognouerat. Stutcardij D. Brentius mensa quoque sua D. Farellum & me dignatus est. Argentinæ

B.ij.

semel à fratrum collegio pro ipsorum benignitate sum humanissimè exceprus. Quinam igitur tam subito Sacramentarij, blasphemij, hæretici, impij, veritatis hostes, denique Turcis deteriores euasimus? Nos enim eo tempore nihil dissimulasse neque postea vel tantillum in nostra sententia mutasse, non tantum Deus ipse testis est, sed etiam tum illorum tum posteriorum temporum scripta demonstrare liquidò possunt. Nempe viuebat adhuc Philippus, quem isti viuum penè dixerim adorabant, nunc verò mortuum conantur ex hominum memoria delere: necdum prodierat illud Vbiquitatis siue Omnipræsentiae monstrum, cuius caput vtcunque emergens icu tam graui Philippus, editis illis breuib. in epistolam ad Colossenses commentariis, contuderat, vt illo superstite non sustinuerit in medium prodire. At illo mortuo statim vibratum est illud *ἑίδος μὴ λόν*, quod nisi quis admittat est scilicet Augustanæ confessionis hostis iuratus. Atqui ne voculam quidem ea de re, neque de Ascensionis in disparitionem & inuisibilitatem conuersione, neque de Maiestatica carnis Christi non modò in pane sed etiam
in om-

in omnibus rebus præsentia, neque de ca-
ptis à Christo cœlis, neque de carnis &
Verbi exæquatione, neq. de cœlo quod
ybique sit, neque de carnis Christi sessio-
ne ad dexteram patris ab ipso conceptio-
nis momento, in Augustana confessione
vel Apologia, imo ne in Catechismo qui-
dem Lutheri competio. Aut igitur pro
Augustana confessione substituere aper-
tè Lutheri & Brentij nomen, aut fatea-
mini vos non hoc petere ut illi confessio-
ni, sed ut Lutheri vel potius Brentij scri-
ptis simpliciter subscribamus, aut potius,
si vultis dicere quod res est, agnoscite
vos & confessionis & Lutheri nominib.
(quod suo tempore Dominus patefaciet)
intemperantissimè abuti. Symbola illa ve-
tera agnouit fateor, Ecclesia, & subscri-
ptionibus Episcoporum approbavit, sed
œcumenicis synodis, præeunte causæ co-
gnitione, non pauculorum, & quidem
ad dæmonium hominum, sed generali totius
cœtus expresso cōsensu approbata. Atqui
de Augustana confessione, cuius auctori-
tati ut non omnia quæ vultis tribuam,
propterea tamen nihil detraho, nihil ta-
le dici potest: quæ si omnia fidei nostræ
capita complectitur, cur tot illi articulos

B.iii.

-tot demum post annis adiecistis, in quibus si quis statim vobis non assentiatur eum protinus in Diabolum transformaris? Imo si tam est perspicue ac dilucide scripta, vt qui simpliciter & absque omni exceptione illi non subscripserit, propterea pro veritatis hoste sit habendus, quorsum Smalcaldici adiecti articuli, quorsum alia Neuburgi, alia etiam Stukardiae à Brentio Illustrissimi & humanissimi Principis ac Ducis Vvittembergensis nomine perscripta est quæ Tridentino conciliabulo offerretur? & qua tandem fronte audetis postulare vt nullis conditionibus subscribamus ei scripto, de cuius interpretatione viqueadeò inter vos non cōstat, vt te Andrea, iubeat tuus Heshusius resipiscere, Vvigandus olim Heshusio succenturiatus illum ex Prusfiæ episcopatu nuper pro blasphemo deiecerit: te Illyricus ille tuæ Vbiquitatis acerrimus assertor, tu vicissim Illyricum ferre non potueris: vix denique vllum superfit illius confessionis caput de cuius explicatione inter vos conueniat, neque hodie vlli sint in orbe terrarum, qui mutuis concertationibus Christianam religionem æquè exponant omnium mortaliū

lium ludibriis: Hæc sunt monstra ἀνύστα-
 ρα, Andrea, quæ iampridem fateor me
 scripsisse mirari me quânam possit Ger-
 mania tamdiu perferre, cui quotidie &
 singulis momentis Deum precor Opt.
 Max. ut oculos aperiat. Certè prius hoc à
 vobis iure saltem peto ut priusquam hæ-
 reticus idcirco censear quòd Augustanæ
 confessioni simpliciter non subscribam,
 inter vos de ipsius interpretatione con-
 veniat. Ad D. autem Lutherum quod at-
 tinet, quis eius auctoritatem magis quàm
 vos imminuit? Habeatur sanè qualis fuit,
 excellens videlicet organum Dei in eius
 veritate nostris temporibus aduersus Pa-
 pisticam tyrannidem propugnanda. At
 eius sanè scripta in singulis probare ne si
 velitis quidem satis prudenter possitis,
 quod cum nulla tanti viri contumelia sit
 dictum. Contigit enim ei quod illi cæco,
 cui Dominus non vno momento, sed sen-
 sim oculos aperuit. Id verò ne vos qui-
 dem negaturos opinor, quoniam summe
 fuerit impudentiæ, neque hoc quisquam
 melius quàm ipsemet aliquot locis agno-
 uit. Delectu igitur magno hîc opus est,
 cuius norma quum sit vnicum. ἀπόπρω
 Dei verbum, & huius rursus falsæ inter-

B.iiij.

pretationes à veris ex fidei analogia discernantur, cur obsecro, pati non potestis à Luthero ad Dei verbum, ab illius in aliquibus interpretatione ad fidei analogiam prouocari? Quid multa? vestram illam calamistratam Vbiquitatem, cui tam multa quotidie planè ἀλλόκοτα affingitis, quibus tandem ex Lutheri scriptis desumpstis? Deniq. si ita habet, agedum ipsimet Luthero in hac ipsa controuersia credamus. Fatetur igitur ingenuè sese in hoc argumento sæpe, sæpe, inquam, naturæ tribuisse, quod est personæ & contrà. Hoc inquam, ille ingenuè professus est, vnde omnes istos à vobis errores fuisse desumptos nemo dubitabit qui vel leuissimè legerit veterum Orthodoxorum aduersus Nestorium & Eutychien certamina. At contrà, si vobis creditur, nusquam verius loquutus fuerit Lutherus quàm vbi se non semel, sed sæpius errasse professus est. Exemplū huius rei admirabile proferam quo admoneantur homines, vt quò magis excellunt eò circumspectius loquātur & scribāt. Eo ipso loco vbi suū illū maximi momenti errorē agnoscit concione videlicet de Natali in magnis post

Postillis, ibi, inquam, imprudens in eo ipso grauissimè peccat. Vocat enim eos imperitos qui ex Christo hominem omnipotentem & omniscientem faciunt, quod quidem dicto vestrum dogma ex professione damnauit. Et tamen nisi Christus est homo omnipotens, omniscius, omnipræsens, certè non est homo Deus. Itaque imperiti non sunt quos Lutherus arguit, sed eorum est hic error qui quoniam concretum ab abstracto, siue κατ' ἄλλο ab eo quod κατ' αὐτό dicitur, distinguere nesciūt, naturam cum persona cōfundunt. Est enim certè Christus omnipotēs quia Deus, at non est humanitas omnipotens, quod ipsi quoque scholastici rectè docēt, quia humanitas non est Deitas. Illud autem negare Nestorianum est, istud affirmare Eutychianum, ytrunq. dicere Brenitianum. Ergo si Luthero creditis, cur illi errorem confitenti & exemplo suo confirmanti non creditis? Imò quod Lutherus ubique & quidem non immeritò contendit ex institutionis verbis petendam esse veram de carnis Christi præsentia diiudicationem, annon funditus eueritis, quum ad hypostaticam vnionem recurri

tis. Nam si hæc facit vt sit vbique caro Christi, sicuti est vbique eius diuinitas, quorū nobis opus illa ad cælum vestrū Vt opicūm ascensione? quorū sessione ad dextram patris, nisi fortasse idem valet hoc vtrumque, atque superiora illa, Conceptus ex Spiritu sancto, natus ex Maria virgine: quorū denique ad probādā realem carnis Christi in Cœna omnipræsentiam, de huius enuntiationis, Hoc est corpus meum, interpretatione quæritur, si iam antea propter illam hypostaticam vniōem re ipsa præsens erat, in, sub, vel cum pane; vt & in cæteris quibuscunque rebus: Sed huic malo scilicet remediū optimū comperistis pauculi vos quidam Theologi, in quorū dictata quicunque præscriptis verbis non iuravit, Christianus & orthodoxus haberi nō possit. Hoc ego quum dico absit vt Illustrissimi Electoris consiliū reprehendam, quod ego summa potius laude dignum esse absque adulatiōe vlla profiteor. Quid enim Christianos principes ac præsertim Illustrissimum illum Saxonie Ducem Electorem, cuius potissimum ditione nostra memoria rursus Euangelium orbi terrarum illuxit, quid illos inquam, potius curare oportuit

tuit, quàm vt tandem aliquando decisis ex Dei verbo tot controuerſis, quas Satan inter eos excitauit quos potius maxime concordēs eſſe decuit, pax aliqua firma conſtitueretur: Conſilium igitur illud vt dixi, minimè reprehẽſum volo, ſed vos conſiliarios ſumma vituperatione dignos eſſe clamito, qui infeliciũ illorum hominum Diotrephis, Eusebij Nicomediens, Dioſcori, Vriſatij, Valentis, memoriã planè renouaſtis. Nam te Selneccere, te Iacobè Andrea, etiamſi vobis hoc iudicium deferreſſetur, quid potius facere oportuit, quàm vt vos iudices in cauſa veſtra federe poſſe negaretis? Sed quid ſi comperiamini non illud modò nõ defugiſſe, ſed etiam & cupidiffimè appetiuiſſe, & corruptiſſimè exercuiſſe? Tu verò, Muſcule qui iam pridem audaciſſimè fediffimos illos Eutychetis errores conuictus es defendere, tu inquam, Iſlebij adſtipulator, nõ erubuiſti quaſo, quum aliquam rerum iſtarum cognitionem tibi arrogares? Duorũ aliorum quos vobiſcum aduocatos fuiſſe intelligo, eruditio ſatis eſt Eccleſiis perſpecta, quibuſcum etiam hiſ de rebus libenter, ſi licebit, contulero. Sed etiamſi eſſetis legitimi controuerſiarum iſtarum

cognitores, quæ hæc vestra agendi ratio est, & quàm in omnibus iudiciis inusitata? Nam vt prohibere quidem nemo vos potuerit quin qua de re sententiam aut consilium rogati estis, diceretis, illud tamen est intolerabile, non modò tot Ecclesiis, tot populis, tot gentibus si non directè, at certè obliquè, fidei normam præscribere, verum etiam qua ratione ab imperitis obtineri, à repugnātibz extorqueri subscriptiones possint interroganti de Synodo Illustrissimo Principi suggerere, & quod in Ecclesia Christiana palam liberis Synodorum suffragiis semper est factum donec Papistica tyrānis obtineret, id per cuniculos facilioris cōcordiæ prætextu moliri. Quid amplius? etiam tot amplissimorum regnorum, tot liberarum ciuitatum Ecclesias, non auditas, imò ne citatas quidem, sed prorsus necopinantes, hæreseos, blasphemias, impietatis denique dammare & ad eam probandam Illustrissimos Principes nihil minus cogitantes vanissimis suasionibus pellicere? Sed benè rursus res cecidit, sensuris tandem, vt spero, vobis q̄ non in Constantios aut Valentes, sed in Constantinos & Martianos potius alteros incideritis.

Su-

Superfunt alia, quæ etsi multò sunt graviora, minus me tamen commouent, quoniam Dei beneficio, facillè sic redargui possunt, vt ne speciem quidem veri apud æquos iudices habitura videantur. Sunt autem illa non aduersum me priuatim, sed aduersus eos omnes instituta quos isti esse omnium sceleratissimos hominibus nostræ doctrinæ ignaris ac præsertim mulieribus persuaferunt: itaque sic à me quasi communia annotabuntur.

Hæc igitur iste mihi, vel potius omnib. tribuit quos Sacramentarios & Caluinistas cognominat, ausus ipse primus Lutheranismum vocare doctrinam quæ ipse sectatur.

I *Blasphemum ac Thyesten, Capernaitam ac Satanae ministrum eum esse qui Christum dicat presentem esse in terris corpore & sanguine suo ubi & quando Cæna celebratur.*

Præsentiam veri illius corporis & veri sanguinis, totiusque adeo humanæ naturæ Christi in Cæna absit vt vnquam simus inficiati, sed ita explicatam ex Dei verbo vt neque veritati carnis assumptæ, neque ascensionis, neque commorationi Christi in cælis, neque futuro eius ad-

uentui repugnet. Præsentem igitur Christum totum esse fatemur quatenus hypostaticè in verbo omnipræsente inseparabiliter subsistit caro, quæ præsentia est vniuersalis, & concreto conuenit non abstracto. Nec enim quicquid toti Christo, quatenus vnum est *ὁ ὧς ἐμὲν οὐκ* cōuenit, existimandum est etiam Toti Christi, id est vtrique Christi naturæ distinctè considerata, conuenire. quod in communi quoque sermone vsurpari consuevit. Bezam enim hæc scribere verè dixeris quatenus vt totum quiddam consideratur: at singulis Bezæ partibus id tribui citra demeritiam non potest, quum neque animus ipse propriè scribere dicatur, neq. scriptio sit capitis aut alterius partis corporis quàm manus actio. Hoc discrimen antagonistæ nostri non animaduertentes vel personæ quod est naturæ, vel naturæ quod est personæ tribuât oportet. Alterum præsentia genus est quo fit vt hæc caro sit vni menti & fidei præsens, nō tamen corpori, nec propterea tamen vanè & imaginariè, quum longè sit verius ac certius quod in Verbo Dei & sacramentis intuetur fidei oculus siue propinquum siue longinquū quod ad rei sitū attinet, quàm quicquid
cor

corporis sensibus externis percipitur. Est-
 que hæc præsentia tum Verbo simplici tū
 sacramentis communis. His igitur duo-
 bus modis in Cœna præsentia carnis Chri-
 sti admittimus, quam si ad situm referas
 (vbicunq. autem est verum corpus quā-
 tumuis glorificatum, quod ad situm atti-
 net in loco sit oportet) didicimus cum
 Augustino dicere, sublatis spatiis tolli
 corpora. *Item*, donec finiatur seculum
 furium fore Dominum secundum veri
 corporis modum. *Item*, Omne corpus ip-
 siusque adeò glorificati Christi, necessa-
 riò locum occupare, quem sic impleat vt
 in nulla eius parte sit totum. *Item*, Chri-
 stum vbique esse tanquam Deum, & in
 loco esse propter veri corporis modum,
 cui immortalitatem dedit, naturam non
 abstulit. *Item*, Credendum esse Christi cor-
 pus ita esse in cœlo vt erat in terra quum
 ascenderet in cœlum. *Item* Cauendum ef-
 se ne sic adstruamus diuinitatem homi-
 nis vt veritatem corporis auferamus.

Item quia secundum carnem ascendit in
 cœlum, non esse hîc, & ibi non autem hîc
 sedere ad dextram maiestatis. *Cum Cyrillo*
 Nullum ambigere Christum præsentia
 carnis abesse. *Item*, corpore absentem se-

dere & interpellare apud patrem qui Spiritu habitat in sanctis. *Item*, quum Spiritu immitteret Apostolis, non potuisse cum eis carne conuersari, vt qui ad patrem ascendisset. *Cum Vigilio*, quando fuit in terra, non fuisse in cælo: & nunc quia in cælo est, non esse vtrique in terra, quum è cælo venturus speretur. *Item*, Christum sicut non capitur loco per naturam diuinitatis, ita contineri & circumscribi loco secundum naturam carnis, quæ sit fides Catholica quam Apostoli tradiderunt, Martyres roborauerunt, & fideles nunc vsque custodiunt. *Cum Ambrosio*, eandem esse veritatem corporis in Christo quæ in nobis. *Cum Fulgentio*, Christum esse hominem localem & secundum humanam substantiam abfuisse cælo quum esset in terra, & deseruisse terram quum ascenderet in cælum. *Item*, ascendisse in cælum quia verus & localis homo, sicut adest fidelibus quia immensus & verus est Deus. *Item*, Apostoli verbis demonstrari Christi corpus localiter cælis contineri. *Item*, Christum secundum totum hominem quem accepit, terram localiter deseruisse, in cælum ascendisse, & in dextris Dei sedere.

2 Beza negat manducari Christi carnem

nem & bibi eius sanguinem in Cæna, imò cum esum vocat Capernaiticum, & Cyclopicas ac Thyesteas epulas.

Qua ratione & in quem finem præsens est corpus, ea quoque verè præbetur à Christo promittente, & verè itidè à credentibus percipitur: præsens autem est ob eas quas diximus causas, non corpori sed menti, ac proinde non ut sui substantia nostræ commisceatur, sed ut ex eo mens nostra tum sibi tum corpori vitam illam spirituales & eternam hauriat. Itaque non corpore sed mente, nec mente quavis, sed mente quæ vera fide sit prædita percipitur. Quoniam autem nobis in Cæna præbetur adiunctis ex Christi mandato signis quæ corporis ore manducantur & bibuntur: idcirco dicitur corpus mente quoque manducari, & sanguis bibi, verbis videlicet quibus sacramentalis & externa corporis actio declaratur, ad interiorem mentis & fidei significandam actionem translatis, ne de sacramentorum veritate dubitemus. Hinc efficitur omnem illam oralem manducationem & potum, & realem illam in, sub, vel cum pane corporis etiam respectu præsentiam, meritò à nobis ut a-

C

analogiæ fidei ex diametro repugnantem, & his mysteriis minimè accommodatam penitus repudiari, nec tamen à nobis verā veri corporis & veri sanguinis *κοινωνίαν* villo modo negari: non esse denique inter nos quod ad Cœnam Domini attinet, neque de symbolis, neque de re sacramentorum, neque de eorundem veritate & efficacia, neque denique de ipsa corporis & sanguinis communicatione, sed de sacramentalis duntaxat præsentia, & corporis ac sanguinis perceptionis modo controuersiam, quem vtrunque modum vos corporalem quoque & corporis esse vultis, nos autem spirituales ac spiritus & fidei duntaxat respectu statuimus. Videāt igitur qui contentiones istas fouent, quo iure in nos quasi Christianæ fidei fundamenta, & Iesu Christi domini nostri testamentum euertentes, quasi denique Turcas & Mahumetanos alteros tanto impetu ferantur: nec vicissim sibi Capernaiticum & Cyclopicum esum obici mirentur. Et hæc quidem de Cœna Domini. Nā quod attinet ad Vbiquitatis dogma, nos illud vt planè impium sine exceptione detestamur.

3 *Beza dicit institutionis Cœnæ verba à Christo*

Christo prolata non aliter esse interpretanda, nec aliter esse vera, quàm ferat sacramentorum natura, id est, significatiue.

Dicit sanè & quærit an satis sani sit hominis negare quæ de sacramentis dicuntur esse secundum naturam ipsam sacramentorum intelligenda. Sed calumniosè prætermittis Selneccere, quod rericendū non fuit, Bezam videlicet docere sacramentali significatione sic res Symbolis externis significatas significari, vt etiam verè ac reipsa menti ac fidei exhibeantur & spiritualiter applicentur.

4 *Docet Beza quòd Christus non modò noluerit, sed etiam non potuerit promittere & dicere se velle nobis in Cœna corpus suum manducandū & sanguinem suum bibendum præbere.*

Imò nunquam negauit Beza corpus & sanguinem Christi in Cœna verè percipi, sed ore siue actione corporis externa percipi negauit & negat. Rursum ergo calumniaris. Hoc autem agnoscit Beza se docuisse & docere, Christum nec voluisse nec potuisse velle sese ore corporis comedendum in Cœna præbere: at non simpliciter sed ex variis hypothesibus sic docet, quas tu rursum versutia aut igno-

C.ij.

rantia præteriisti. Sunt autem istæ huius impossibilitatis hypothesēs: Vna, quod verum corpus veri & organici corporis partibus ac spatiis finitum ac circūscriptum assumere voluit, cui naturam hanc gloria non ademit, vt ipsemet testatus est. Altera quòd à seipso dissidere non possit. Tertia quòd mentiri nō possit. Quarta quòd flagitium præcipere nō possit: flagitium autem sit, Augustino teste & hac ipsa de re differente, hominis carne vesci, & sanguine potari, vnde colligit figuratè hanc esse mādicationē intelligendam. Itaque quum & in diuina & in humana philosophia certissime sint istæ hypothesēs, sitq. realis illa vnius & eiusdem Christi corporis in terris innumeris locis & in cælis simul eodémque instanti præsentia, & oralis illa perceptio illis hypothesibus ex diametro repugnās, falsam & comentiontiam illam esse rectè doceo: neque tamen propterea omnipotentem esse Filiū Dei nego, quoniam dissidere à seipso siue contradictoria velle, ac proinde mentiri velle, non est potentię sed infirmitatis.

5 *Docet Beza corpus & sanguinē Christi longius abesse à nobis quàm cælū à terra.*

Docet Beza ex Christi verbis, ipsum quoad

quoad naturā humanam verē abiisse supra omnes cœlos, id est relicta terra ubi tum erat non in cœlis, profectum esse in cœlos ubi nunc sit, non in terris, & verē, ut testantur Angeli, inde ultimo die venturum. *Ex Petro*, oportere illum cœlo contineri ad ultimum usque diem. *ex Paulo*, peregrinari nos à Domino in terris, & oportere nos dissolui ut cum Christo simus. *ex Luca*, visum esse Christum ipsum in cœlis Stephano non in terris. *Ex Ignatio*, Corpus Christi hæc omnia habere nobiscum communia, quæ propria sunt humani corporis, id est quibus ablatis corpus humanum esse desineret. *Ex Didymo*, vniuersa quæ facta sunt, habere sine vlla exceptione, circumscriptionem substantiam. *Ex Apollinari*, Christi copulationem cum corpore non mutare corporis naturam. *Ex Seueriano*, Christum versari in loco secundum corpus, extra locum positum secundum Verbum. *Ex Origene*, Non esse humanitatem nobiscum omnibus diebus usque ad consummationem seculi, nec congregatis ubique fidelibus: sed virtutem diuinā quæ est in Christo Iesu. *Ex Athanasio*, Eius esse ire & venire qui aliquibus locorum terminis circumscribatur, & eum in quo

C. iij.

erat locum deferere, vt ad alium vbi non erat, veniat. *Ex Theodoreto*, Corpus quidē Christi esse à corruptione & interitu alienum, impassibile, immortale, diuina gloria glorificatum & sessione ad dextram Patris dignatum, & à cēlestibus adorari potestatibus (nempe vt Dei corpus) corpus tamē esse, & habere eam quam prius habuit formā, figuram, & circumscriptionē. *Ex Nazianzeno*, Christū habitare in cordibus nostris non secundum naturam aspectabilem, sed secundum naturam inuisibilem, & circumscriptum corpore & in circumscriptum spiritu, id est, deitate, qui loco continetur, & loco non continetur. *Ex Tertulliano*, Vnius Dei naturę esse vt adesse omni loco possit. Quę ex Cyrillo, Vigilio, Ambrosio, Augustino paulò antè citauimus, eodem spectant, & eorum sententiam qui corpus Christi aliter vſquam realiter quàm secundum naturale circumscriptionem adesse docent, disertè refellunt.

6 *Docet Beza Christum nihil in Cœna dicere contrarium intellectui humano: & verba Christi intelligenda necessario secundum naturalem rationem.*

Hęc verò cuiusmodi sit calumnia ex
hoc

hoc saltem scripto diiudicetur. Egône vero sapientiam Dei subiecerim hominum stultitię? Sed res sic habet. De præsentia reali siue situ corporis Christi, dico ex eius veritate, & rursum de ipsius veritate ex nature verè corporeę & humane idiomatib⁹ essentialibus statuendum, quibus videlicet abolitis corpus desinat esse corpus, inter quę idiomata pono quātitatē, corporibus vsq. adeò propriam vt rectè dixerit Augustinus de ipso Christi corpore glorificando differēs, Tolle spatia corporib. & corpora non erunt. Sic etiā Christus ipse veritatē corporis sui post resurrectionem probat, quū, inquit, palpate & videte. Itē Ioānes, 1. Ioan. 1, 1. Quod vidimus, q̄ spectauimus, q̄ cōtrectauimus, &c. Nec alia euidentiore ratione patres Marcionis dogma cōfutant, & Theodoretus Eutychetis hærēsin, absorptam à Deitate humanitatem, saltē post ascensionē somniantis. At nostri antagonistę quātò apertius etiam quā ille à vero aberrant? Nā ille vidit nō posse nisi sublata circūscriptione cōstitui corporis Christi infinitatē: at isti simul quārum & non quantū, locale & illocaie, pręsens & absens esse volunt. Vt ad rē redeā, de naturalis corporis Christi veritate ex

C. iiii.

naturę legibus iudicandū dico, nec propterea gloriā ipsius *ἡ ὑπερβολή* tollo, quæ fit vt sola deitate excepta, sit hoc corpus supra res omnes creatas euectū: sed *ἀντιφυσικά*, id est, quib. positus corpus nō esset, penitus reiicio. De sacramentali verò conjunctione statuo cum Augusti no de ipsis sacramentis nostris loquente, honorē habere posse vt religiosa, stuporē autē vt mira, nequaquā: quod tamē falsissimū esset si realis in, sub', vel cū pane in terris presentia corporis statueretur, & ad hoc statuendum dogma, rectē ad Dei omnipotentiā deueniretur. Sin verò de Sacramenti veritate, & efficacitate, siue de corporis Christi cōmunicatione quæritur, tum demum verē magnū atq. adeo incomprehensibile huius mysterium esse dico, cōtrā quā ijs sentire videantur qui orālē manducationem ponunt. Quid enim est in orali presentis realiter carnis manducatione admirandum, & quod ordinem communem transgrediatur?

7 *Bezæ negat veritatē verborum Christi in Cæna.*

Imò si impietatis reus est, quisquis nō seruat τὸ πρὸς in singulis sacrarum literarū verbis, cur tot passim tropi in earū explicatione annotātur cur? nō apertē trāsi-

mus in Anthropomorphitarū castra? Ego Selneccere, Dei beneficio, tā veracē esse Christum scio quā Deum esse, neq. me hac luce dignum censerem si secus putarem. Tu verò vide potius ne dum contradictoria simul vera esse vis sine tropo, sic veritatem adstruas, vt mendacium altera ex parte tuearis. In summa, mi homo, longè aliud est, quā vera quā falsa sit verborum Christi interpretatio ex fidei analogia disceptare, quā veritatem verbis Christi, id est, ipsi veritati, detrachere.

8 *Beza sic interpretatur ascendisse Christum in cælos, vt Cæli appellatione cælestes illas regiones intelligat in quibus, sicut in continente contentum contineatur: & ex ascensione colligat Christi carnem nunc à terris abesse.*

Omnino ita est. Tu verò quid Cælorum nomine intelligis? *Non certum locum, inquis, ex aliqua materia extructum, sed gloriam, Maiestatem, gubernationem, & potentiam diuinam.* Patere igitur, si potes, vt nos qui tibi hac in re bestia sumus, in hoc vestrum arcanum inquiramus, quamquā id iam olim fecimus. Prouocamus ergo in primis ad ipsam historiam ascensionis Domini, deinde ad totius Ecclesiæ perpe-

tuum tantumque consensum ut hunc articulum ita ut verba sonant, de naturali videlicet & locali in summas illas regiones ascensu, intelligendum esse nunquam sit magis dubitatum, quam quæsitum an aliquis sit Deus: ac tertio demum loco te tuæque alioqui factionis homines appello. Ad ipsam historiam quod attinet si quæras ex Luca quid sit Ascendere, respondet, Sursum ferri. quânam? per medias nubes. quoniam? cælos illos supremos versus, nisi putas Apostolos intuitos esse non illos cælos quatenus sunt aspectabiles, sed quasi de isto allegorico vel potius Vtopico vestro certiores factos sese ad illam quâ vocatis omnimaiestatem non tantum oculis inuisibilem, sed intellectui etiam nostro imperscrutabilem convertisse. Certè illuc ascendit ubi apertis cælis illum vidit Stephanus, unde illum tonantem audiuit Saulus, & unde venturus creditur. Venturum autem cælitus ille saltè Apostoli locus ostendit, in quo dicimur ituri ipsi obuiam, ἐν νεφέλαις; εἰς αἴρα. Quod attinet ad Patrū testimonia, quoties iam sunt à nobis prolata, quibus ne γρὺ quidem respondistis? Repetam tamen nonnulla, ex quibus tria nobis rursum

sum constabunt, nempe de locali ex terris discessu, & locali in cœlestes illas ipsas summas regiones ascensu, historiam esse intelligendam: & corpus Christi sic nunc illic esse suis veri corporis dimensionibus finitum, circumscriptū, & vt in loco continente verè contentum, ac demum tantum abesse vt vestro exemplo vetustas ex articulo ascensionis Domini præsentiam corporis illius simul in terris & in cœlis collegerit, vt contra à terris idcirco abesse dicat quoniam in cœlos abiit, nō prius inde quàm vltimo illo die rediturus. Sic igitur Theodoretus Eutycheten refutās. *Corpus Domini diuina quidem gloria glorificatum, & sessione ad dextram patris dignatum est: corpus tamen est, & habet quā prius habuit formā, figuram, & circumscriptiōē.* Item Nazianzenus, *Docemus eundem Christum circumscriptum corpore (id est, quatenus homo est) incircumscriptum spiritu (id est, quatenus Deus est) qui loco continetur (repete, corpore) & loco non continetur (repete, spiritu.)* Et Cyrillus. *Nul- lus ambigit quum ad cœlos ascenderit, quamuis virtute spiritus semper adsit, præsentia carnis ipsum abesse.* Imo Cyrille, exorti nunc sunt qui idcirco præsentia carnis ipsum

adefse contendant quoniam in coelos, af-
cendit, id est, omnem Maiestatem intra
se recepit vt omnia suis ipsius reali substan-
tia impleret. & qui tuū istud *presentia car-*
nis, ad infirmitatis & mortalitatis Christi
tempus, non ad ipsam carnis substantiā
referant, cui opponatur *virtus Spiritus*, id
est, vt ipsi volunt, non deitas ipsa sed eius
omnes proprietates in carnē Christi ef-
fusae. Quid tu ad hæc, Cyrille? *Si diuina i-*
psa natura partitionem reciperet, intelligere
tur & corpus. Si autem hoc, & in loco omnino
& magnitudine, & quantitate, & si caderet
in eam quantitas, non effugeret circumscri-
ptionem. Demus igitur tibi diuina omni
energia exornatam Christi carnem: quia
tamen caro est, corpus est, & si corpus,
ergo circumscriptum: & si circumscri-
ptum, ergo in loco: si in loco, ergo vt con-
tento in cōtinente. Viden' ergo quā
hæc sint falsa & *doctæ*. Et Vigilius, quē
quoties carpetis, toties Eutychanos vos
fateamini necesse est: *Quando in terra fuit*
non erat utique in caelo, & nunc quia in caelo
est, non utiq. in terra, & intantum non est, vt
secundū ipsam carnē expectemus e caelo vēi-
rum, quem secundum verbum nobiscum esse
dicimus in terra. Est Christus nobiscum, &
non

non nobiscum, quia quos reliquit & à quibus discessit humanitate sua, non eos deseruit diuinitate sua. Item, Aut Verbum cum carne sua loco continetur, aut Caro cum Verbo ubique est, sed quia Verbum ubique, caro autem ubique non est, apparet unum eundemque Christum utriusque esse naturæ, & esse quidem ubique secundum naturam diuinitatis suæ, & loco contineri secundum naturam humanitatis suæ. Circumscribitur loco secundum naturam carnis suæ, & non capitur loco secundum naturam diuinitatis suæ. Hæc est fides & confessio Apostolica quam Apostoli tradiderunt, Martyres roborauerunt, & fideles nunc usque custodiunt. Audis verba contineri loco & capi loco, Selneccere, ex quibus intelligunt omnes à qua parte stet fides Apostolica. Et Augustinus. *Spacia locorum tolle corporibus & nusquā erunt. & quia nusquam, ergo non erunt. Ubique crede Christum quatenus Deus est, in cælo autem per id quod homo, secundum veri corporis modum.* Ergo Cæli nomen perperā interpretaris Selneccere, omnipræsentia ex ascensione in cælos falsò colligis, & malè negas Christi corpus esse in cælo ut contentum in continente. Item, *Dei filium in homine assumpto visibilem, corpo-*

reum, atque *LOCALEM* post resurrectionem non credere & profiteri, est prophānū. Item, Christus est in loco aliquo cœli, propter veri corporis modum, cui immortalitatem dedit, naturam non abstulit. Item, *Ego corpus Christi ita in calo esse credo ut erat in terra quum ascenderet in cælum, & quemadmodum ipse Christus discipulis de resurrectione ipsius dubitantibus ait, palpare & videte, Spiritus carnem & ossa non habet.* Item, *Secundum carnem quam Verbum assumpsit, ascendit in cælum, non est hîc.* Et Fulgentius secundum substantiam humanam absens cœlo quum esset in terra, & derelinquens terram quum ascendit in cælum. Item, *Vt LOCALEM ostenderet suam humanitatem dixit discipulis, ascendo ad patrem.* Item, *quomodo ascendit in cælum, nisi quia verus & Localis est homo.* Item, *Idemque atque inseparabilis Christus secundum totum hominem quem accepit terram LOCALITER deferens in cælum ascendit.* Denique quid D. Philippus suis in epistolam ad Colossenses commentariis de locali ascensione in cælum scripserit, quo viuo vestra hæc disparitio apud Brentium occulta permanfit, minimè ignores. Sed advos ipsos venio. Heshusius ille

ille qui, ni fallor, primus ausus est hoc seculo inter eos qui Papisticam hierarchiā oppugnarunt sese episcopum vocare, totidem verbis hæc scripsit: Necessè est fateri corpus Christi in cœlo certo spatio concludi. quod verbum quum multo sit durius quam illud C A P I, tu videris cur tu in me tam acerbè reprehendas. Tu verò an non ex professo in Thesibus Vvittebergæ excusis tuoque & trium aliorum nomine editis realem communicationē idiomatum diuinæ naturæ in humana ex professo, Thesibus 30, 31, & 33, oppugnasti? Denique in hoc ipso scripto vide quàm tibi parum constes. Intervanissima quædam argumenta quorum refutationem fortiter dissimulas, illud quoq. profers, corpus Christi esse in Verbo Filio Dei, Verbum autem non esse locum, ergo corpus Christi non esse in loco. Demus hoc argumento concludi id quod tu vis: quando ascenderit Christus in cœlū? tum certè quum fuit conceptus: aut si postea velis illum ascendisse, nempe non nisi 40 à resurrectione die, cur ascendisse dixerimus vt gloriam cælestem nactus vique præsens esse posset, si iam in loco non erat, quia in Verbo erat? Ad illud

autem argumentum quod attinet , Si quia Verbum non est locus, idcirco corpus quod est in Verbo , non est in loco, quid tandem erit in loco ? Nam , inquit, Apostolus, in Deo viuimus, mouemur, & sumus. At non, inquires, hypostatica vnione. Concedo, sed, quod argumenti tui vanitatem redarguit, in hac vnione seruantur naturarum proprietates. itaque circumscripta manet, ac proinde localis humanitas , quanuis in infinita & illocali verbi hypostasi subsistens. Iam verò de sessione ad dexteram patris , numquàmne animaduertetis quàm inania effundatis? Sit sanè ad dexteram Dei sedere, suprà res omnes creatas euectum esse & omnē eas gubernandi potestatem accepisse , (quis enim nostrum hoc negat?) num inde efficitur substantiæ ipsius carnis omnipræsentia , aut realis illa idiomatum deitatis in assumptā humanitatem effusio id est , Eutychiana proprietatum confusio? nec enim effusio illa realis aliud quàm confusio esse potest , quū idiomatica naturarum singularum rerum constituent ac discernant. Carnem igitur glorificatam exorna istis idiomatibus quibus Deitas à rebus omnibus creatis propriè discernitur,

nitur, & humanitatem in Deitatem transformaris, imo etiam humanitatem absorpseris, quia duplicia idiomata diuersarum substantiarum habere nulla singularis natura potest; multo minus verò ea idiomata quæ simul stare nequeunt, veluti Quantitate & circumscriptione præditum esse, & Quantitatis ac circumscriptionis expertum esse: vno loco totum contineri, & pluribus locis totum esse, & similia. Sunt ista, dices, physica. Sunt sanè, quia naturam carnis essentialem gloriam non absorpsit, neque hypostaticam unionem aboleuit, in qua singularum naturarum proprietates substantiales in suis subiectis permanent. Tua verò antiphysica sunt ideoque sunt commentitia, adeoque Verbo Dei & perpetuo Ecclesiæ totius iudicio damnata, quod naturam humanam non perficiant & exornent sicut hyperphysica quæ minimè inficiamur, sed extinguant & aboleant. Deinde si Ascendere in Cælos idem declarat atque Omnia illa quæ dicitis consequi, quod idem postea per sessionem ad dexteram Maiestatis significari vultis, quis non videt alterum istorum in nostro symbolo redundare? Longè profectò aliter Patres qui gloriæ Christi ad

D.j.

dexteram patris sedenti nihil detrahūt,
& tamen ex eius in cælos ascensu, caput
in cælis esse, non in terris, & membra in
terris adhuc esse non in cælis colligunt. Si
quærat, inquis, *ubi sit Christus in cælis,*
responde ad dexteram Patris, ergo non
in loco. At nos dicimus, Si quærat, ubi
sedeat ad dexteram Patris, id est, ubi re-
gnet omni res omnes creatas gubernādi
potestate accepta, responde in cælis, ergo
in loco, inquit Augustinus & tota anti-
quitas, secundum veri corporis modum.
Denique ut omnes norint Patres sic con-
iunxisse sessionem ad dexteram Patris
cum collocatione in cælis, ut ex utraque
non præsentiam realem substantiæ car-
nis, sed absentiam inde collegerint, audi
Athanasium, *Eius est ire & venire, qui loco*
rum terminis circumscribitur, & eum locum
in quo erat deserit ut ad alium ubi non erat
veniat. Loquitur autem de corpore Chri-
sti etiam glorificato. Audi Theodoretum
Corpus quod diuina gloria est glorificatum,
& sessione ad dextram patris dignatum,
corpus tamen est, & habet quam prius ha-
buit circumscriptionem. Audi Cyrillum,
Corpore est absens Christus Patri pro nobis
apparens, & ad dextram ipsius sedens. Audi
Au-

Augustinū, *Christus per id quod homo est, sedēque ad dextram Patris, veniet eādem carnis forma & substantia cui immortalitatem dedit, naturam non abstulit.*

9 *Scribit Beza naturam humanam in Christo nihil diuinum à Christo recepisse.*

Imo hæc scripsit contra conscientiam suam Selneccerus, cui iam pridem toties Beza inculcauit credere se carnem Christi supra res omnes creatas inenarrabiliter esse inenarrabili gloria & maiestate auctam, sed eo excepto qui subiecit ei omnia, adeo vt quantumvis sit exaltatus secundum humanitatem, sit tamen in ea seipso Deo minor, sicut disertè loquuntur Ambrosius, Augustinus, Apostoli 1. Corin. 15. 27. & Christi ipsius vestigia sequuti, dicentis, Pater maior me est. Denique Selneccere qui me toties Diabolū in hoc tuo scripto vocas, scito hoc quod agis, esse propriè *ὑπεβιάλλῃν καὶ συνοφαντεῖν*, quoniam inter *ὑπερφυσικά* & *ἀνθρωπινά* discernere vel non possis vel nolis, neque ab essentialibus quæ naturas ipsas cōstituunt, accidentia discernere, quibus augeri vel imminui naturarum dignitates possunt, & quibus si in ipsa quoque gloria præditam Christi carnem negas, aboles illam.

D. ij.

ipsam humanitatem quam videri vis exornare.

10 Ait Beza Christum quatenus noster est frater & verus homo, non esse in cælorum, ubi est Deus in gloria sua, & nihil habere honoris & maiestatis diuina.

Enimuero, Selneccere, non erubuiſti quum hæc imperitis neque aliunde quæ ex te ipſo quæ noſtra ſit ſententia cognituris diceres ac ſcriberes? Méne verò tulerit Geneuenſis Eccleſia aut vlla alia, ac non potius abſorperit terra tam inſanè ac furioſè blaſphemum? Scio ego, ſcio ac profiteor per Dei gratiam penetraſſe carnem Chriſti ſuprà omnes cælos, ibique nomen quod eſt ſuprà omne nomen adeptam, ubi nos quoque vnà cum eo in æternum regnabimus, quia popoſcit & impetravit à Patre vt ibi ſimus ubi eſt: neque de iſtis ſedibus garrio cum ſophiſtis & enthuſiaſtis, contentus iis quæ Verbo Dei ſunt nobis patefacta donec videamus eū ſicuti eſt. At vos qui cælorū nomine non æternas illas ſedes ſed Vtopicā carnis maiestatem intelligitis, videte ne iſſitis potius quī verā ipſius gloriā in vanum ſomnium conuertatis. Certè ineptum eſt dicere Chriſtum ſedere in cælis in maiestate di-

te diuina, si Cælorum nomine ipsa diuina maiestas intelligitur.

II *Ait Beza naturam humanam Christi tam esse extra diuinitatem quàm res cæteras.*

Mirū est, Selneccere, audere te Bezæ tribuere Nestorianam blasphemiam quam totidem penè verbis ex Brentio & Iacobo Andrea descriperis. Aiunt enim illi disertis verbis non aliter esse Deum in Christo quā in Petro, imò in re quauis quod ad ipsam diuinā naturā attinet, sed in eo discrimen esse quod in Petrum tantum aliquas, in Christū verò omnes suas proprietates effūdat. An ego aliquid eis affingam, ex prolatis eorum scriptis diu dicet Ecclesia. Tu verò si vel voculam in meis scriptis inuenias ex qua eiusmodi blasphemia inuehatur, ecce ceruicem securi subiicio. Hoc quidem dixi quum tuam illam planè Eutychianam blasphemiam refellerē qua disertè scripsisti *Christum in sua humana natura esse secundam personā in Diuinitate, humanā naturā seorsim & in sese consideratam esse aliquid extra Deitatem, sicut & reliquas res omnes creatas: sed eius hypostaseos respectu in qua sustentatur, sic esse à Ver-*

D. iij.

bo re ipsa distinctam, vt tamē extra Verbum non sit quum in eo subsistat: nō rectè tamen propterea dici esse in Deitate, si Deitatis vox pro essentia ipsa diuina absolutè accipiat, sed tum demum quum ad Verbi personam restringitur Deitatis appellatio, quum neque à Patre neq. à Spiritu sancto sit assūpta humanitas. Vides igitur quā multa in illo tuo dicto requirantur, quod siue improbitate, siue potius ignorātia fecisti, ignoscat tibi Dominus. Quòd si distinctionis nomine separationem significari existimasti, num idcirco sum blasphemus quòd tam crassè hallucineris?

12. *Scribit Beza naturam Christi humanā non debere inuocari in Christi persona.*

Si hoc vel per somnium cogitauit Bezæ, sanè blasphemus est. Extant eius scripta, profer locum Selneccere, aut in manifesta calumnia teneris. De adoratione personæ Christi sic ego multis ante annis Brentio respondi, *Ex Augustino, In Christo Domino humanitatem nō solam aut nudam, sed diuinitati suæ unitā, vnum Dei Filium Deum verum, & hominem verum, qui adorare contempserit, æternæ mortis pœnā patietur. postea subiicio. Quomodo igitur*

tur hominē Christum adoramus? quia unus
 & idem ille est Deus. Quomodo Christi car-
 nem adoramus? Quia, est Dei caro. Itaque
 non subsistit in carne hæc nostra adoratio, sed
 ad eum penetrat cuius est caro, à quo tamē il-
 lam non separat, quoniam hypostaticè cum eo
 est unita. Sic enim scribit quoque Cyril-
 lus lib. de incarnatione vnigeniti, ca. 26.
 cuius verba in eodem illo libello protu-
 li: Adorauit Christus nobiscum. Vos e-
 nim (inquit Ioann. 4, 22.) adoratis quod
 nescitis, nos adoramus quod scimus. At est e-
 tiam adorandus. flectitur enim ipsi omne ge-
 nu. Hoc quoque secundum aliud & aliud. A-
 dorat enim quia naturam assumpsit quæ de-
 beat adorare, adoratur autem porro idem, ut
 maior adorante natura, per id quo intelli-
 gitur Deus. Adoratione verò non est diui-
 dendus in hominem seorsim, & in Deum:
 nec verò, quasi Deus sibi coniunctum aequa-
 litate dignatus sit, diuisis substantiis (non
 est igitur hypostatica vnio posita in pro-
 prietatum effusione & Essentia exæqua-
 tione, ut Brentiani docent, Nestoriano si-
 mul & Eutychiano dogmate renoua-
 tis) cum ipso adorari dicimus hominem
 (id enim extreme impietatis plenissimum
 est) sed vnum adorandum Dei Verbum,

D. iij.

quod factum est homo & incarnatum est;
 Hactenus Cyrillus, ex quibus non modò
 falsum esse liquet quod nobis impingit
 Selneccerus, sed illud quoq. constare po-
 test, ex Brèrii & Iacobi Andrea dogma-
 te consequi Christum adorandum non
 esse. Tradunt enim apertè, *his verbis;*
Verbum caro factum est, nihil aliud significa-
ri quàm quod Filius Dei etsi sua essentia im-
pleat Petrum sicut & hominem Christum, nò
tantè communicat Petro omnes suas proprie-
tates, sed tantum nonnullas. Hòc autè si ve-
 rum est (quod absit) non esset certè Chri-
 stus natura Deus, sed communicatione
 gratiæ summè diuinus, Petrus autè tan-
 tùm aliquatenus diuinus, neuter verò a-
 dorandus. En quò nos vbiquitaria hypo-
 staticæ vnionis declaratio abducit, &
 quò iure quòs Calvinistas appellant hæ-
 retici & blasphemi appellantur.

Superest quiddā quod prætereundū
 non putauī. Edidi ante biennium Theo-
 dori cuiusdam presbyteri Rhētēsis Græ-
 colatinum libellum in quo *κατ' ἐπιτολήν*
 annotātur veteres aduersus Christi per-
 sonam hæreses. In eo ubi describitur Sa-
 mosateni dogma, dicitur ille dixisse sic
 habitasse Deum Verbū in Domino si-
 cut

cut & in singulis Prophetis, ac proinde
 duas in Christo fuisse naturas διηρημένως
 ἔχοντας ἢ ἀκοινωνήτως πρὸς ἑαυτὰς παντά-
 πασι, idest vt ego Latinè verti, separatas
 & citra vllam prorsus inter se cōmunio-
 nem. Hanc igitur voculā arripiens Iaco-
 bus Andreas quod in se prorsus dictū est
 audet aduersum nos detorquere, quòd
 videlicet idiomata essentialia negemus
 in hypostatica vnione reipsa inter natu-
 ras cōmunicari, quòd Eutyches tūm de
 naturis ipsis tūm de proprietatibus ea-
 rum affirmabat. Atqui Samosatēni do-
 gma nihil ad proprietatū effusionem
 pertinebat, vt qui poti⁹ fateretur omnia
 Deitatis dōna in Christum hominem
 quamabundantissimè fuisse effusa quum
 eūm idcirco Deum nuncupatum fuisse
 existimaret, gratia videlicet & χάρις
 siue (vt nūc loquūtur Brētiani) ἐνεργεία
 non εὐλογία siue ὑπὸς ἄσας, quandoquidem
 Christū esse dūtaxat hominē credebat.
 Itaque υἱὸς ἀνθρώπου Samosatēni non
 significat hominem naturalibus tantūm
 donis præditum ad quæ nulla aliā di-
 uinitus collata accessissent (quis enim
 hoc vnquam nisi palām impius docuit?)
 sed hominem declarat humana dunta-

xat natura præditum : ac proinde ἀνο-
 των ἡμετέρας idem ibi declarat atque ἀνὸς ἐνώ-
 σσεως, quod ex opposito διαρρέσεως nomi-
 ne apparet, neque ad proprietates, qua-
 rum nulla fit ibi mentio, sed ad ipsas ἐ-
 σίας siue φύσεις refertur, quā impiā hære-
 sim idcirco idem Rhētensis dicit à Ne-
 storio postea renouatā. Denique Vnio-
 nis gratiam negabat Samosatenus vt &
 Nestorius, gratiam autem habitualement,
 vt in scholis loquūtur, siue Spiritum abs-
 que mensura vt loquitur Ioannes, neuter
 est inficiatus, & sic vsus est nomine κο-
 ινωνίας Rhētensis, vt Hilarius aliquoties
 Communions & societatis vocibus, Ire-
 næus autem etiam mixtionis.

Cæterum vt tandem aliquādo ista mo-
 lestissima scriptiuncula defungar, prouo-
 co à meis accusatoribus simul & iudicib.
 ad vestras Celsitudines Illustrissimi, potē-
 tissimi, & clementissimi Electores ac prin-
 cipes, ad vestras dignitates Generosissimi
 & spectatissimi Comites, Barones & ma-
 gnifici liberarū Imperij ciuitatū magistra-
 tus, Reuerēdi viri Christianarū in Germa-
 nia ecclesiarum fidi & moderati pastores,
 & scholarum doctores, ad vos omnes de-
 nique sanctum Dei Euangelium in con-
 fessi

fectione Augustana amplexos: prouoco, inquam, ad vos, de iniuria tum mihi priuatim tum etiã tot populorũ ac regnorũ Ecclesiis idem Euangelium in confessionib. Gallica, Anglicana, Belgica & Heluetica cõmuni consensu amplexis, ab his duob. illata conquerens, Deũmq. testẽ ac iudicem appellans: me siquid in his cõtrouersis pecco (quod sanẽ non arbitror) nõ tamen vt hereticum, non vt blasphemũ & impium, sed vt hominẽ errare, nec vllã legitimi conuentus iustã cognitionẽ defugere. Deinde & hoc peto & per eũ zelũ obtestor quo verẽ pios oẽs homines affectos esse oportet erga veritatem ac religionis Christianæ puritatem, vt iusta & verbo Dei ac perpetuo Ecclesiæ purioris exemplo cõsentanea ratio ineatur, nõ qua alij alios inauditos voce aut scriptis condẽnent, sed qua diiudicatis ex Dei verbo & præẽte trãquilla & rectẽ instituta cognitione cõtrouersis omnibus, idẽ omnes in Christo sentiamus, cõmunẽ Euãgelij hostem spiritu Dei nostri oppugnaturi, ac tandem superaturi. Ad hoc autẽ iudicium vt paratiores omnes accedant, quæ mea sit priuatim & quæ Ecclesiarum doctrina, æquum est vt ex scriptis demum

nostris aut idoneis aliis testibus accusatores nostri doceāt. Proferant igitur ipsi locos non interpolatos aut decurtatos sed bona fide descriptos, quēadmodū hæc ex illorū scriptis bona fide excerpta, quæ mihi quidem apertè tum Nestoriana tū Eutychiana videntur, Ecclesiis discutienda & diiudicanda propono.

Andreas Musculus, hæc nuper in articulis illis scripsit de Cœna Domini, quos Ecclesiis & Scholiis Marchionatus obtrusit.

1 *Ascendere Filiū hominis nihil aliud est & significat quā disparere. Et Filij hominis in Cælum ascensio nihil aliud est quā inuisibilis disparentia.*

2 *Filius hominis ascendit in Cælum, non loci mutatione secūdum personam, sed modo præsentie visibilis in inuisibilem mutato, euanescentia seu disparentia quadam.*

3 *Cælum in quod ascendit Filius Dei non significat cælum elementare stellatū, sed gloriam Dei nullis locorū spatiis circumscriptā.*

Et in Thesisibus de incarnatione, 2, 4, 5, 6, 8, 9.

4 *In corpore Christi à momento incarnationis non est querendus ordo naturarum, atque loqui ad eius conceptionem non opus fuisset alio*

alio modo quàm naturali. Itaque propter hanc admirabilem conceptionem & natiuitatē, & duarum naturarum vnionem in vnā personam, non potest dari locus in quo sit Filius Dei secundum diuinā naturā, in quo nō sit Filius hominis secundum humanā naturā & ante & post ascensionem & sessionem ad dextrā Patris: (Ergo iste Musculus non facit ascensionem neq. sessionem ad dextrā Patris, causā Ubiquitatis, quā ratione à Brëtio & eius adstipulatoribus dissentit.) Et quum sit vnus & idem Christus, sicut secundum assumentem, sic & secundum assumptā naturā nullis localitatis physicæ necessitatibus est subiectus nec locorum terminis circumscriptus. Denique Christi humanitas ab ipsa incarnatione est euecta in eā gloriā ac maiestatem vt in ea non circumscribatur loco, verumetiam terrā & cælum impleat, celesti & humanæ rationi inscrutabili modo. Imò si circumscripta non est, vt tu vis, inenarrabilis nō est modus quo adest, sed inenarrabilis esset modus quo visibiliter & circumscriptiuè adestet. Sic nimirum sibi ipsi cōtradicat erroris spiritus necesse est, Totum à suis integrantibus partibus, & concretum ab abstracto non distinguens: quoniam nihil videant

oportet quos contentionis spiritus ex-
cæcauit.

*Audiamus iam Brentium ipsum, omnium
istorum dogmatum, mortuo Philippo,
auctorem præcipuum.*

40. Reco
onis &
ceps.

Hæc sententia, VERBUM CARO FA-
CTVM EST, nihil aliud significat quàm
quòd Filius Dei filium hominis ita assu-
pserit vt effundat in eum omnem suã ma-
iestatem: & sic eum impleat, vt communi-
cet cum eo omnem suam potentiam, sa-
pientiam, scientiam, & præsentiam.

Quod est inter Christum & Petrum di-
scrimen? Vterque enim est homo, & in vtro-
que est Deus. Dicis, Illud est discrimen q̃
Christus non tantum sit homo, sed etiam
Deus. Petrus autem tantum sit homo, nõ
etiam Deus. Atqui vt in Christo inhabi-
tat diuinitas eaque tota, secundum essen-
tiam, potentiam, & præsentiam: sic & to-
ta inhabitat in Petro. Vbicunque enim
Deus est, totus est. Non potest igitur hac
ratione inter Christum & Petrum discrimen
esse vt dicamus Christum hominem
esse Deum, Petrum autem non esse Deum.
Christus edidit multa miracula: edidit e-
tiam Petrus, & quidẽ potentia diuina nõ
longè absente sed omnino præsentem. Chri-
stus

stus vidit futura, vidit & Petrus, & vaticinatus est. Christus, mortuus & sepultus, resurrexit & ascendit in cælum. Sed & Petrus resurget & ascendet in cælū, & quidem, quod penè admirabilius est in Petro quàm in Christo, corpore suo iam in puluerem redacto. Dicis, Christus resurrexit à morte sua virtute, Petrus aliena: Imò sicut Christus excitatus est diuina virtute, ita resurget Petrus diuina virtute, eaq. nō minus ipsi quā Christo præsente, quod vbiunq. sit diuinitas, ibi sit tota. Christus vidit absentia, vidit & Petrus. Act. 5. sicut & Elisæus. Itaq. ex isto Euangelistę dicto, Verbum caro factum est, quod de Christo dicitur, non de Petro, discrimen Christi & Petri eo statuendum est, quòd Filius Dei etsi sua essentia implet Petrū & hominem Christum, non tamen communikat Petro omnes suas proprietates, sed tantū nonnullas.

Viuit enim Petrum, conseruat Petrum in vita, Petro dat potestatem eiciendi dæmones, imò etiam excitandi mortuos. Interea verò non facit eum omnipotentem, omniscientem, omnipræscentem.

Exæquamus humanitatem Christi di- Pag. 63.

uinitati, non *οὐσία* sed *ἐξουσία*, non essentia sed potentia, non natura sed gloria, non substantia sed maiestate.

Pag. 231

Discrimen inter Christum & alios homines non constat propriè in habitatione Filij Dei in filio hominis, sed communicatione proprietatum quibus filius hominis ab inhabitante Filio Dei ornatur, ut humana natura sit receptaculum augustissimum omnium cælestium & diuinorum beneficiorum.

Pag. 143.

Quod dicit Theodoretus & alij, corpus humanum habere in altero seculo eandem circumscriptionem quam habuit in hoc seculo, nullo rectè intellecto sacrae scripturae testimonio dicit, & est puerilis cogitatio de rebus cælestibus.

Pag. 144.

Quum Christus ait, Vado paraturus vobis locum, non loquitur de loco, sed metaphoricè de felicitate & beatitudine ut sit hic sensus, Vado ad passionem & ad mortem qua paraturus sum vobis Patrè propitium, ut vos mecum perpetuò felices reddat.

Ibidem.

Ait Christus, Veniã ut vbi sum ego & vos sitis. Et respondet Philippo, An nescis quod in Patre sum, & Pater in me? Est ergo Christus in Patre. Et quã credentes ducat

ducat eo vbi ipse est, sequitur quod faciat
vt & ipsi sint in Patre, id est, habeant pro-
pitiū Patrem, & fruantur vnā cum ipso
paterna hæreditate.

Assumi in Deum non aliud est quā Pag. 166.
in cælesti & diuina gloria collocari.

Ascensio Christi in cælum fuit exter- pag. 167.
num spectaculum vsque ad nubes, nec
pueriliter cogitandum est quod progres-
sus sit physico & corporali modo ad fi-
ctitium illud cælum quod Empyreum vo-
cant, vbi commoretur ea forma qua visi-
biliter ascendit: sed sentiendum est quod
deposita forma, non quidem essentiali
sed accidentali quam in externo ascen-
sus spectaculo ad tempus assumpsit per
dispensationem, receperit formam Dei
quæ aliquandiu tecta fuerat forma serui,
& perrexerit omni sua maiestate quam
habuit, frui.

Christus dicitur corpore seu humani- Pag. 191.
tate sua penetrasse cælum & ascendisse su-
per omnes cælos, nō quod deseruerit hoc
cælum, aut terram, & quæ in eis sunt,
sed quod non in hoc cælo ita hæreat, vt
non etiam omnia impleat.

Et si Christus ab externo spectaculo as- Pag. 247.
census sui in cælum dicitur consedis-
se ad

E. j.

dextram Dei Patris sui omnipotentis, tamen veritas huius rei non tunc primum facta est quum Christus ascendit visibiliter in cælum, & misit discipulis Spiritum sanctum, sed quum Verbum caro factum est, & assumpsit humanitatem in Deum.

Pag. 249.

Si Christi humanitas in dextra maiestatis circumscriberetur locis, non esset prestantior Angelis factus: quippe quod circumscribi certo loco non sit summæ maiestatis, sed aut corporalis infirmitatis aut spontaneæ, ad gratificandū aliorum infirmitati, dispensationis.

Pag. 255.

Si Christus humanitate sua sedet ad dexteram maiestatis & omnipotentiæ Dei Patris sui, manifestum est quod ubicunque fuerit maiestas & omnipotētia Dei, ita sit quoque Christus humanitate sua.

Pag. 273.

Christus non erat in sepulchro, mortuus videlicet, qualem mulierculæ quærebant, neque iuxta externum aspectū. Erat autem non in sepulchro tantum, verum etiam in cælo & in terra, iuxta diuinitatis suæ maiestatem. Voco autē nunc diuinitatem Christi, non eā quam Filius Dei in se ab æterno habuit, sed quā tēpore incarnationis Filio hominis comunicauit, siue in assumptā humanitatē effudit

Iam

*Iam audiamus Iacobum Andream aperte
personam diuidentem & proprietates es-
senciales confundentem.*

Humanitas à diuinitate perficitur, quæ
realiter suas proprietates humanitati cõ-
municat, vt sit non modò viuua, sed etiam
uiuificatrix: non tãtũ potens sed etiam
omnipotens: humana, inquam, natura,
non sola diuina.

In disputatio-
ne de Maieſta-
te hominis
Christi.

Non est imaginanda aut fingenda alia
Dei in Christo quàm in creaturis reliquis
omnibus, quoad οὐσίαν, diuinitatis præ-
sentia: quæ vt in creaturis *ᾠρεψύσις* discer-
nitur, quòd alia in aliis agat & operetur:
ita in Christum tota effunditur, vt iam
extra ipsum nihil, sed in homine (*hoc con-
cedit Ecclesia*) & per hominem Christum
(*hoc negat Ecclesia de abstracto humanita-
tis*) omnia in omnibus operetur.

Theſi. 20.

Atque hæc est communicatio pleni-
tudinis omnis deitatis, de qua loquitur
Apostolus Coloss. i.

Theſi. 21.

Quod diuinæ per essentiam est, id hu-
manæ suo modo per accidens commu-
nicatur.

Theſi. 22.

Humanitatem Christi diuinitati eius
non *ᾠσία*, sed *ἔξᾠσία*, non essentia, sed po-
tentia, non natura, sed gloria, nō substan-

Theſi. 23.

E. ij.

tia, sed maiestate exæquamus.

Thes. 34.

Quum diuinitas in vnitatem personæ
assumpserit hominem, cuius vnionis ra-
tio ac definitio est plenitudinis Dei com-
municatio, sequitur ipsam quoq. huma-
nitatem Christi vbique præsentem esse
Αὐτός per humanitatem Christi omnia
administrat.

Apologia ad
theses Ingol-
stadianas.
pag. 17.
Pag. 19.

Apostolus per formam Dei secundum
quam Christus dicitur æqualis Deo, in-
tellexit dona in ipsam carnem assumptā
realiter effusa.

Pag. 14.]

Res omnes à Deo subsistentia-
liter sustentantur.

Pag. 25.

Homo Christus dicitur Deus, nō quia
Deus sit in ipso (qui in omnibus creaturis
est, non modò natura, sed etiam secundū
subsistentias) sed quia in assumptione car-
nis dedit huic homini omnem potesta-
tem in cælo & in terra, communicauit ei
omnia dona, &c.

Ibidem.

Diuinitas hominis Christi non est illa
ἁϊώδης, & æterna cum Patre & sancto
Spiritu essentia communis, sed commu-
nicata à secunda hypostasi. Et vt vno ver-
bo dicam, quum hominem esse Deum di-
cimus, nihil aliud intelligimus quā quòd
homo ad dextram Dei sedeat. Nam car-
nem

nem assumere in Deum; nihil aliud est
quàm omnem suam plenitudinem ei cõ-
municare.

Porètiam Dei ideo infinitam dicimus, Pag. 35.
quia à nobis finiri non potest. Deus autẽ
probè finem & modum nouit suæ & po-
tentia & sapientia, quam omnem parti-
cipasse humanitatem Christi manifestis-
simè scriptura testatur.

Inter inhabitationem Dei in sanctis & Pag. 37.
in Christo hoc vnũ est discrimen, quòd
sanctis distribuat sua dona dimensa, Chri-
sto autem immensa.

Christus homo hoc habet commune Pag. 38.
cum omnibus sanctis, quòd cum eo Deus
personaliter fuit vnitus.

Nestoriani sunt qui vnionem perso- Pag. 48.
nalem definiunt solo naturarum conuen-
tu, qui fit in subsistentia Verbi.

Augustinus hoc dicto, Non esse conse- Pag. 56.
quens vt quòd in Deo est ita sit vbique vt
Deus, non negat humanitatem Christi ef-
se vbique, sed negat eo modo esse vbique;
quo diuinitatem.

Certum est ex Christi verborum sen- Pag. 60.
tentia, eius humanitatem fuisse in cælo,
& sublimiorem quàm in cælo, quum ef-
fet in terra.

E. iij.

Pag. 63.

Quum corpus Christi gloriosum non amplius sit physicum, sed spirituale, quis id dicet moueri de loco in locum?

Audiamus iam Selneccerum illis succincentem.

Pag. tertie ipsius in me crinationis,

734.

Adoratur vnica λατρεία Christus non tantum vt Deus verum etiã vt homo. Ergo diuina potentia & maiestate prædita est caro Christi.

Ego vnica adoratione adorandã Christi personã fateor cõtra Nestoriũ, sed nego humanitatẽ adorari in sese cõtra Eutyche. Sed age decidat hanc cõtrouerfiã Cyrilli autoritas lib. in Ioa. 2. ca. 92. vbi hæc verba exponit, Nos adoramus quod scimus.

Adorantibus se connumerauerat qui cū Patre & S. Spiritu tam ab Angelis quã à nobis adoratur. Quũ enim serui formã assumpserit, seruo cõueniens ministeriũ suscepit. Et mox, Conuenit maximè hominib. tamquã debitã Deo adorationem offerre. Adorat igitur Christus vt homo: adoratur autem semper cum Patre & Spiritu, quoniã Deus verus est secundũ diuinã naturam. Idẽ lib. Thesauri, 2, cap. 1. Christus modò vt homo, modò vt Deus meritò loquitur. Vos, inquit, adoratis quod nescitis, nos adoramus quod scimus, vt homo loquitur

Non

Non enim ex adorantibus est ὁ λόγος, sed cum Patre & Spiritu S. adoratur. Adorent ipsum, inquit ille, omnes Angeli Dei. Nemo autē ignorat NULLI PRORSUS NATURAE praeterquam Dei adorationē à scriptura tribui. Scriptum enim est, Dominum Deum tuum adorabis & ei soli servies. Itaq. Filius, quanvis verē adorabilis sit (Deus enim est natura) tamen ut homo adorat. Haec tenus Cyrillus.

Christus est secunda persona in diuinitate, Pag. 51.
etiam in natura sua humana.

Potest homo Christus secundum naturam Pag. 131.
humanam in sese esse ubique.

Competit humanitati omnipotentem esse.

Christus, inquit, Ego sum vobiscum usque pag. 25.
ad consummationem saeculi. Ergo etiam secundum humanam naturam, est nobis praesens pag. 124.
συνεχόμενῃ παρουσίᾳ, & in se ipsa, nec tantum qua ratione Deus est.

Christus sedet quā homo ad dexteram Pag. 46. & 10.
tris. Ergo nullis physicis legibus est alligata humana Christi natura, sed est immensa & potētie particeps in sese & immediatē, eodē planē modo quo maiestātē Dei dicimus esse in celo.

Si decipimur ita credētes de Cæna Domini, Pag. 167
nihil inde incommodi nobis accidet, sed laudem potius & simplicitatis gloriā in illo die reportabimus.

Hæc ille, at nos præter cætera millicies prolata audiamus hoc quoque Cyrilli de portentosa illa reali proprietatū essentialium inter naturas communicatione: Cyrilli inquam illius qui Nestorium & Eutychem ut Athanasius Arrium prostravit, perspicuum & planum ac verè aureum testimonium ex lib. 2. in Ioan. cap. 141.

Nihil firmū & stabile, nihil perpetuū Deo attribuetur, si creatura quoq. Substantialiter & per naturā ea recipere poterit quæ in Deo Substantialiter sunt. Et quis non perhorrescat tantam veritatis dogmatum perturbationem audies! Omnia enim sursum ac deorsum evertuntur, Deitatis natura ad creaturā deducitur (hoc quidem isti vitare voluerunt, sed incommodè quum exinanitio quoq. formæ Dei legatur, ut formæ serui exaltatio) & creaturarū substantia per infamiam ad supremam naturam locum scandere creditur. Deniq. quum isti nobis pro irrefragabili ratione obicere soleant D. Lutheri nomē, audiamus quid ille ipse extra illum disputationis feruorem de istis dogmatibus senserit.

Intempestivā quidam enarrationem afferunt, dicentes, Filius nescit, id est nō vult

vult scire. Christus verus homo fuit, quare vt alius purus & sanct⁹ homo, nō quolibet tempore cogitauit, dixit, voluit, intellexit omnia: sicut imperiti quidā omnipotentem in eo hominem faciūt, permiscentes duas naturas atque opera earum parum prudenter.

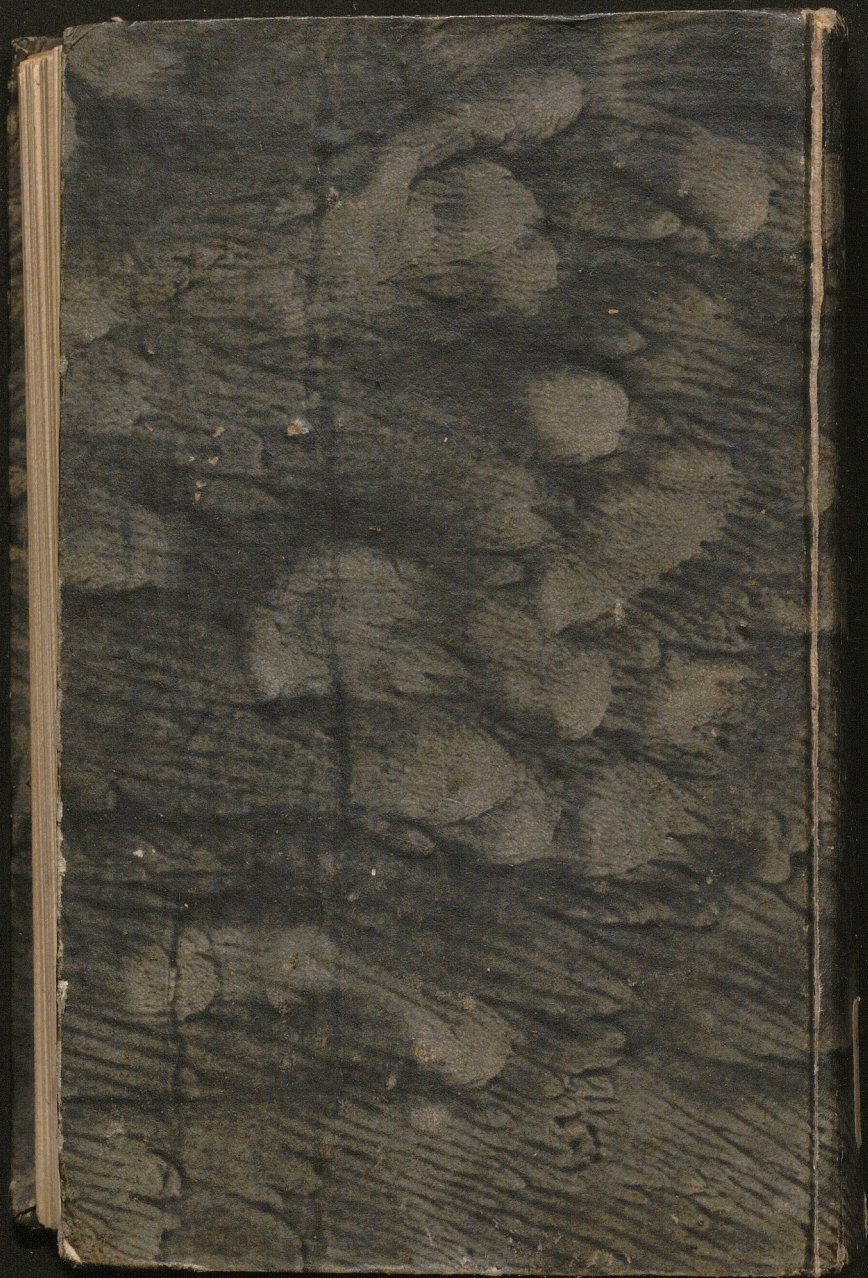
Item, Et si hominem occupet diabolus, tamen homo manet homo, diabolus verò diabolus: sed Deus factus est homo, & tamen Deus manet. Atque hoc modo profundius se in carnē nostram immisit, quā diabolus facere possit, qui hominis corpus subire potest, atque eū affligere: sed non potest homo fieri, vt diabolus & homo sit vna persona. Inter naturas istas semper personale discrimē manet, nō solum secundū essentiā, verū etiā secundum personā. Verū in Christo hæc vnum sunt. Nam Filius Dei est factus nostra caro & sanguis.

Item, Scriptura pulchrē personā cū natura iūgit, ac rursus naturas nequaquā confundit, vt pauci sint (quod humanis cōmentis debemus quibus ætatē nostrā attriuimus, & ingeniū corrupimus) qui id rectē percipiāt, vt ipse profectò perse-

pe in his & similibus locis errauerim, &
 naturę tribuerim quod cōpetit personę,
 & cōtrā, vt in illo loco Pauli Philip. 2. hō
 die possit alicui vsuuenire, vbi dicit, Ta-
 met si in forma Dei esset, &c. Quòd in
 forma Dei fuisse prædicatur, certè diui-
 nitatem indicat; Item quòd se exinanī-
 uisse dicitur: porrò inanitiō & ser-
 uī forma quid aliud quàm
 humanitatem te-
 stantur:

AT TV DOMINE VSQVEQVO?

ALVENSLEBEN

Ba

146

TH. BEZAE
AD REPETITAS
IACOBI ANDREÆ
& Nicolai Selnecceri
calumnias re-
sponſio.

AD OM
sanctum I
confessione

1. Cor. 3.13. C

D

APVD EV

cl

